

สาระการเรียนรู้ / มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด / จุดประสงค์การเรียนรู้

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชนชาติไทย วัฒนธรรมไทย
ภูมิปัญญาไทยมีความรักความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

ตัวชี้วัด

- ส 4.3 ม 4-6/1 วิเคราะห์ประเด็นสำคัญของประวัติศาสตร์ไทย
- ส 4.3 ม 4-6/2 วิเคราะห์ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทย
- ส 4.3 ม 4-6/3 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมไทยซึ่งมีผลต่อสังคมไทยในยุคปัจจุบัน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. วิเคราะห์ลักษณะการเมืองการปกครองสมัยอยุธยาได้ (K,P)
2. มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์เกี่ยวกับการเมืองการปกครองสมัยอยุธยา (P)
3. สนใจศึกษาสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการเมืองการปกครองสมัยอยุธยา (A,C)

สาระการเรียนรู้

1. ความเป็นการเมืองการปกครองสมัยอยุธยา
2. ความสำคัญการเมืองการปกครองสมัยอยุธยา
3. ลักษณะการเมืองการปกครองสมัยอยุธยา

เนื้อหาในเล่มน่าสนใจ
นะครับ

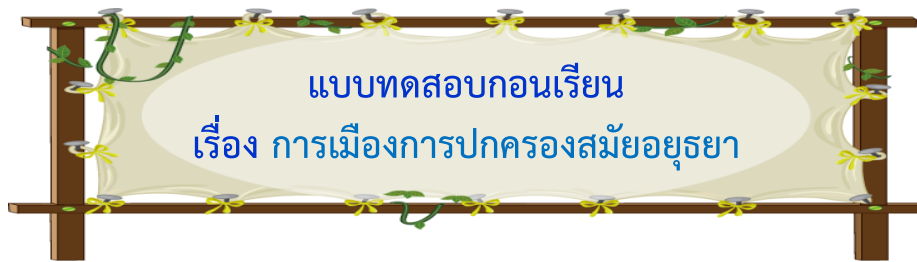

คุณครูครับ ผมอยากทราบเรื่องการเมืองการปกครองสมัยอยุธยา ครับ เพื่อที่จะได้พัฒนาความรู้เรื่องประวัติศาสตร์ให้ดีขึ้นครับ

เดี๋ยวครูจะอธิบายให้ฟังครับ
ก่อนอื่นทำแบบทดสอบก่อนเรียน ก่อนนะครับ

คำชี้แจง : ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว แล้วทำเครื่องหมาย (X) ลงใน
กระดาษคำตอบ (10 คะแนน)

1. พระเจ้าอู่ทองมีความสำคัญต่อประวัติศาสตร์อย่างไร

- ก. กู้เอกราชจากพม่า
- ข. รวมสุโขทัยกับอยุธยาเข้าด้วยกัน
- ค. สถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี
- ง. ปกครองบ้านเมืองแบบพ่อปกครองลูก

2. ข้อใดไม่ใช่ปัจจัยที่เอื้อต่อการสถาปนาอาณาจักรอยุธยา

- ก. ช่องว่างทางการเมือง
- ข. ความมั่นคงทางยุทธศาสตร์
- ค. ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่
- ง. การให้ความช่วยเหลือจากต่างชาติ

3. ใครที่เสนอแนวคิดว่า พระเจ้าอู่ทองเป็นผู้ครองเมืองละโว้ หรือเมืองสุพรรณภูมิมาก่อน

- ก. ชีมิง เดอ ลาลูแบร์
- ข. นายตรี อมาตยกุล
- ค. หลวงประเสริฐอักษรนิติ์
- ง. สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ

4. ในสมัยอยุธยาตอนต้น กรมใดมีหน้าที่ดูแลรักษาพระราชทรัพย์ และผลประโยชน์ของ
อาณาจักร

- ก. กรมวัง
- ข. กรมนา
- ค. กรมคลัง
- ง. กรมเวียง

5. เมืองในข้อใดเป็นเมืองลูกหลวงในสมัยอยุธยาตอนต้น

- ก. ลพบุรี ปราจีนบุรี อยุธยา
- ข. ทวาย ตะนาวศรี สงขลา
- ค. พระประแดง ลพบุรี นครนายก
- ง. นครศรีธรรมราช เพชรบุรี สุพรรณบุรี

6. กฎหมายใดที่ลงโทษผู้ละเมิดพระราชโองการพระราชบัญญัติ

- ก. กฎมณเฑียรบาล พ.ศ. 2112
- ข. กฎหมายลักษณะอาญาหลวง (เพิ่มเติม)
- ค. กฎหมายลักษณะอาญาขบถศึก พ.ศ. 2000
- ง. พระไอยการตำแหน่งนาพลเรือน พ.ศ. 1998

7. "พระมหากษัตริย์ทรงเป็นศูนย์กลางอำนาจทางการเมือง" คำกล่าวนี้มีความหมายตรงกับข้อใดมากที่สุด

- ก. ทรงเป็นจอมทัพ
- ข. ทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดิน
- ค. ทรงเป็นประมุขของชาติ
- ง. ทรงควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน

8. กฎหมายฉบับใดที่จําแนกฐานะทางสังคมของชาวอยุธยาตั้งแต่ชนชั้นสูงสุดจนถึงต่ำสุด

- ก. กฎมณเฑียรบาล พ.ศ. 2011
- ข. กฎหมายลักษณะอาญาขบถศึก พ.ศ. 2000
- ค. พระไอยการตำแหน่งนาพลเรือน พ.ศ. 1998
- ง. พระไอยการตำแหน่งนาทหารหัวเมือง พ.ศ. 1998

9. อะไรเป็นปัจจัยที่เป็นสาเหตุแห่งความเสื่อมของอาณาจักรอยุธยา

- ก. ความเข้มแข็งของอาณาจักรพม่า
- ข. ความขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ
- ค. การแย่งชิงอำนาจของพวกขุนนางและเจ้านาย
- ง. ถูกทุกข้อ

10. พระมหากษัตริย์พระองค์สุดท้ายของกรุงศรีอยุธยาคือใคร

- ก. สมเด็จพระเพทราชา
- ข. สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ
- ค. สมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราช
- ง. สมเด็จพระที่นั่งสุริยาศน์อมรินทร์

เพื่อน ๆ ตั้งใจทำนะคะ
รับรองว่าไม่ยากอย่างที่คิดคะ

กระดาษคำตอบแบบทดสอบก่อนเรียน
 เรื่อง การเมืองการปกครองสมัยอยุธยา

ชื่อ..... ชั้น ม.5/..... เลขที่.....

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

คะแนนเต็ม

10 คะแนน

ได้

.....

คะแนน

ช่วงแรกมีการปกครองคล้ายคลึงกับในสมัยสุโขทัย พระมหากษัตริย์มีสิทธิ์ปกครองโดยตรง ในราชธานี หากทรงใช้อำนาจผ่านข้าราชการและขุนนางเช่นกัน นอกจากนี้ยังมีระบบการปกครองภายในราชธานีที่เรียกว่า จตุสดมภ์ ตามการเรียกของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ อันได้แก่ กรมเวียง กรมวัง กรมคลัง และกรมนา

การปกครองนอกราชธานี ประกอบด้วย เมืองหน้าด่าน เมืองชั้นใน เมืองพระยามหานคร และเมืองประเทศราช โดยมีรูปแบบกระจายอำนาจออกจากศูนย์กลางค่อนข้างมาก เมืองหน้าด่าน ได้แก่ ลพบุรี นครนายก พระประแดง และสุพรรณบุรี ตั้งอยู่รอบราชธานีทั้งสี่ทิศ ระยะเดินทางจากราชธานีสองวัน พระมหากษัตริย์ทรงส่งเชื้อพระวงศ์ที่ไว้วางพระทัยไปปกครอง แต่รูปแบบนี้นำมาซึ่งปัญหาการแย่งชิงราชสมบัติอยู่บ่อยครั้ง เมืองชั้นในทรงปกครองโดยผู้รั้ง ถัดออกไปเป็นเมืองพระยามหานครหรือหัวเมืองชั้นนอก ปกครองโดยเจ้าเมืองที่สืบเชื้อสายมาแต่เดิม มีหน้าที่จ่ายภาษีและเกณฑ์ผู้คนในราชการสงคราม และสุดท้ายคือเมืองประเทศราช พระมหากษัตริย์ปล่อยให้ปกครองกันเอง เพียงแต่ต้องส่งเครื่องบรรณาการมาให้ราชธานีทุกปี

สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 ทรงเป็นผู้รวบรวมธรรมศาสตร์ (Dharmashastra) ประมวลกฎหมายที่อิงที่มาในภาษาฮินดูและธรรมเนียมไทยแต่โบราณ ธรรมศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือสำหรับกฎหมายไทยกระทั่งปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 มีการนำระบบข้าราชการประจำที่อิงลำดับชั้นบังคับบัญชาของข้าราชการที่มีชั้นยศและบรรดาศักดิ์มาใช้ และมีการจัดระเบียบสังคมในแบบที่สอดคล้องกัน แต่ไม่มีการนำระบบวรรณะในศาสนาฮินดูมาใช้หลังสมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงประกาศอิสรภาพจากราชวงศ์ตองอู พระองค์ทรงจัดการรวมการปกครองประเทศอยู่ใต้ราชสำนักที่กรุงศรีอยุธยาโดยตรง เพื่อป้องกันมิให้ข้าราชการที่แปรพักตร์เข้ากับฝ่ายราชวงศ์ตองอู เมื่อครั้งการเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่หนึ่ง พระองค์ทรงยุติการเสนอชื่อเจ้านายไปปกครองหัวเมืองของราชอาณาจักร แต่แต่งตั้งข้าราชการสำนักที่คาดว่าจะดำเนินนโยบายที่พระมหากษัตริย์ส่งไป ฉะนั้น เจ้านายทั้งหลายจึงถูกจำกัดอยู่ในพระนคร การช่วงชิงอำนาจยังคงมีต่อไป แต่อยู่ใต้สายพระเนตรที่คอยระวังของพระมหากษัตริย์

เพื่อประกันการควบคุมของพระองค์เหนือชนชั้นผู้ว่าราชการใหม่นี้ สมเด็จพระนเรศวรมหาราชมีกฤษฎีกาให้เสรีชนทุกคนที่อยู่ในระบบไพร่มาเป็นไพร่หลวง ขึ้นตรงต่อพระมหากษัตริย์โดยตรง ซึ่งจะ

เป็นผู้แจกจ่ายการใช้งานแก่ข้าราชการ วิธีการนี้ให้พระมหากษัตริย์ผู้ขาดแรงงานทั้งหมดในทางทฤษฎี และเนื่องจากพระมหากษัตริย์ทรงเป็นเจ้าของกำลังของทุกคน พระองค์ก็ทรงครอบครองที่ดินทั้งหมดด้วย ตำแหน่งรัฐมนตรีและผู้ว่าราชการ และศักดินาที่อยู่กับพวกเขาโดยปกติเป็นตำแหน่งที่ตกทอดถึงทายาทในไม่กี่ตระกูลที่มักมีความสัมพันธ์กับพระมหากษัตริย์โดยการแต่งงาน อันที่จริง พระมหากษัตริย์ไทยใช้การแต่งงานบ่อยครั้งเพื่อเชื่อมพันธมิตรระหว่างพระองค์กับตระกูลที่ทรงอำนาจ ซึ่งเป็นธรรมเนียมที่ปฏิบัติสืบต่อมาถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ผลของนโยบายนี้ทำให้พระมหากษัตริย์มักมีหลายสิบพระองค์หากแม้จะมีการปฏิรูปโดยสมเด็จพระนเรศวรมหาราชก็ตาม ประสิทธิภาพของรัฐบาลอีก 150 ปีถัดมาก็ยังไม่มั่นคง พระราชอำนาจนอกที่ดินของพระมหากษัตริย์ แม้จะเด็ดขาดในทางทฤษฎี แต่ในทางปฏิบัติถูกจำกัดโดยความหละหลวมของการปกครองพลเรือน อิทธิพลของรัฐบาลกลางและพระมหากษัตริย์อยู่ไม่เกินพระนคร เมื่อเกิดสงครามกับพม่า หัวเมืองต่าง ๆ ทั้งพระนครอย่างง่ายดาย เนื่องจากกำลังที่บังคับใช้ไม่สามารถเกณฑ์มาป้องกันพระนครได้โดยง่าย กรุงศรีอยุธยาจึงไม่อาจต้านทานผู้รุกรานได้

พระมหากษัตริย์ที่สำคัญมีความสำคัญต่อกรุงศรีอยุธยา

1. พระเจ้าอู่ทอง สถาปนากรุงศรีอยุธยา
2. ขุนหลวงพะงั่ว ขยายอำนาจไปสู่เขมรและสุโขทัยเป็นผลสำเร็จ
3. สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ รวมกรุงสุโขทัยกับอยุธยาเป็นผลสำเร็จ
4. สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 ติดต่อกับโปรตุเกส ชาวยุโรป
5. สมเด็จพระเจ้าทรงธรรม คั่นพบรอบพระพุทธรูป
6. สมเด็จพระนเรศวรมหาราช กอบกู้เอกราชจากพม่า
7. สมเด็จพระนารายณ์มหาราช มีความสัมพันธ์กับฝรั่งเศสและยุคทองของวรรณคดี
8. สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ ยุคทองของวรรณคดี

การจัดการปกครองสมัยอยุธยาตอนต้น พ.ศ. 1893 – 1991

การจัดการปกครองสมัยอยุธยาตอนต้น ตั้งแต่รัชกาลสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) ถึงรัชกาลพระบรมราชาธิราชที่ 2 (เจ้าสามพระยา) เป็นรูปแบบการปกครองที่ได้รับอิทธิพลจากเขมรและสุโขทัยในลักษณะต่อไปนี้

1. การปกครองส่วนกลาง จัดการบริหารแบบจตุสดมภ์ หมายถึง การที่พระมหากษัตริย์เป็นผู้ปกครองโดยตรง ได้แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบเป็นกรมสำคัญ 4 กรม คือ เวียง, วัง, คลัง, นา
2. การปกครองส่วนภูมิภาค การจัดการปกครองส่วนภูมิภาค จัดตามแบบอาณาจักรสุโขทัย เพราะเมืองต่างๆ ส่วนใหญ่เคยอยู่ใต้อำนาจของอาณาจักรสุโขทัยมาก่อนมีการแบ่งเมืองเป็นระดับชั้น มีกรุงศรีอยุธยาเป็นศูนย์กลาง

การจัดการปกครองสมัยอยุธยาตอนกลาง พ.ศ. 1991 – 2702

สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ทรงปรับปรุงระเบียบการปกครองใหม่ เพราะเห็นว่าการปกครองแบบเก่ายังหละหลวม กรุงศรีอยุธยาควบคุมดูแลเมืองในส่วนภูมิภาคได้ไม่ทั่วถึง บรรดาเมืองต่างๆ เบียดบังรายได้จากภาษีอากรไว้ ทำให้ราชธานีได้รับผลประโยชน์ไม่เต็มที่ นอกจากนี้ ในระยะที่มีการผลิตแผ่นดิน หากกษัตริย์พระองค์ใหม่ทรงเข้มแข็ง มีอำนาจ ก็จะไม่มีปัญหาทางการเมืองการปกครอง

1. การปกครองส่วนกลาง

สมุหกลาโหม รับผิดชอบด้านการทหาร มีหน้าที่บังคับบัญชาตรวจตราการทหาร เหนือไพร่พลในยามมีศึก ยามสงบรวบรวมผู้คน อาวุธ เตรียมพร้อม

สมุหนายก ทำหน้าที่บังคับบัญชาข้าราชการฝ่ายพลเรือนทั่วราชอาณาจักรและดูแลจตุสดมภ์ พระองค์ได้ทรงกำหนดหน่วยงานระดับกรม (เทียบได้กับกระทรวงในปัจจุบัน) ได้ปรับปรุงกรมจตุสดมภ์เสียใหม่ ให้มีเสนาบดีรับผิดชอบงานในหน้าที่ของแต่ละกรม คือ

- กรมเมือง มีพระนครบาลเป็นเสนาบดี
- กรมวัง มีพระธรรมาธิกรณ์เป็นเสนาบดี
- กรมคลัง มีพระโกษาธิบดีเป็นเสนาบดี
- กรมนา มีพระเกษตราธิการเป็นเสนาบดี

2. การปกครองส่วนภูมิภาค

สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถโปรดฯ ให้ยกเลิกเมืองหน้าด่านหรือเมืองลูกหลวง ให้จัดการปกครองหัวเมืองในส่วนภูมิภาค (หัวเมืองชั้นใน, หัวเมืองชั้นนอก, หัวเมืองประเทศราช)

การจัดการปกครองสมัยอยุธยาตอนปลาย พ.ศ. 2072 – 2310

สมัยสมเด็จพระนารายณ์ (พ.ศ. 2199 – 2231) ทรงให้ยกเลิกการแยกความรับผิดชอบของอัครมหาเสนาบดีเกี่ยวกับงานด้านพลเรือนของสมุหนายก และงานด้านทหารของสมุหกลาโหม โดยให้สมุหกลาโหม รับผิดชอบทั้งด้านทหารและพลเรือน ปกครองหัวเมืองฝ่ายเหนือและหัวเมืองอีสาน ส่วนหัวเมืองตอนกลาง และหัวเมืองชายทะเลตะวันออก ให้อยู่ในอำนาจของเมืองหลวง โดยตรงจตุสดมภ์ ในสมัยอยุธยาตอนปลาย เปลี่ยนชื่อเรียกกรม และเสนาบดีมีการเลื่อนยศสูงขึ้น และเปลี่ยนราชทินนาม เป็น

- พระยายมราช (กรมนครบาล)
- พระยาธรรมาธิบดี (กรมวัง)
- พระยาศรีธรรมราช หรือโกษาธิบดี (กรมคลัง)
- พระยาพลเทพ (กรมนา)

การปกครองแบบจตุสดมภ์เป็นการปกครองที่เริ่มในสมัยกรุงศรีอยุธยาโดยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) ได้ปรับปรุงระบอบการปกครองในส่วนกลางเสียใหม่ตามแบบอย่างของขอม โดยมีกษัตริย์เป็นศูนย์กลาง และมีเสนาบดี 4 ฝ่าย คือ ขุนเมือง ขุนวัง ขุนคลัง ขุนนา ในขณะที่การปกครองหลังมีการปฏิรูปขึ้นในรัชสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถอันเป็นรูปแบบการปกครองที่ใช้ มาจนถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น มีลักษณะเป็นแบบ

“นายกรัชมุนตรี 2 คน” มากกว่ารูปแบบการปกครองนี้ถูกใช้ตั้งแต่ต้นราชอาณาจักรอยุธยาไปสิ้นสุด เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงปฏิรูปการปกครอง โดยยกเลิกจตุสดมภ์และสถาปนากระทรวง 12 กระทรวงในวันที่ 1 เมษายน 2435

สมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่

จตุสดมภ์แบ่งออกเป็น 4 กรม มีหัวหน้าเรียกว่า ขุน ฐานะเทียบเท่าเสนาบดี แบ่งออกเป็น

- กรมเวียง ความสงบบ้านเมือง
- กรมวัง ดูแลพระราชสำนัก
- กรมคลัง ดูแลพระราชทรัพย์
- กรมนา ดูแลไร่นา

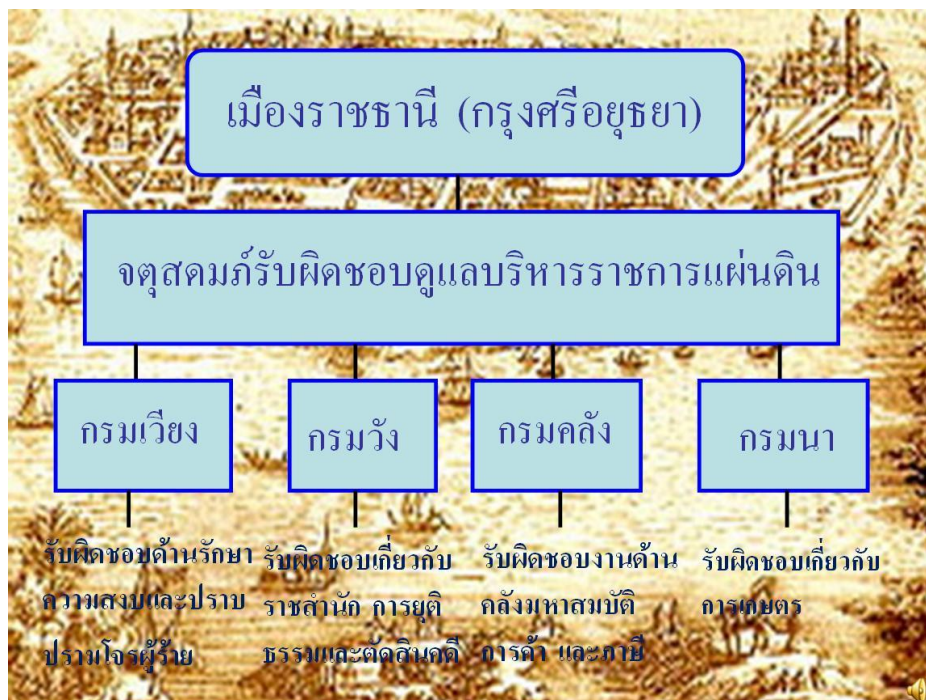
สมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ

ต่อมาสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ มีการจัดตั้งกรมขึ้นสองกรม ได้แก่ กรมมหาดไทย ซึ่งดูแลกิจการพลเรือน โดยมีสมุหนายกเป็นอัครเสนาบดีดูแล และกรมกลาโหม ซึ่งดูแลกิจการทหาร โดยมีสมุหพระกลาโหมดูแล จตุสดมภ์นั้นให้มาขึ้นกับกรมมหาดไทย แล้วมีการเปลี่ยนชื่อและเพิ่มหน้าที่

- กรมเวียง เปลี่ยนชื่อเป็น กรมพระนครบาล มีพระยายมราชเป็นเสนาบดี ทำหน้าที่ปราบปรามโจรผู้ร้าย รักษาความสงบภายใน ดับเพลิงในพระนคร และตัดสินคดีความร้ายแรง
- กรมวัง เปลี่ยนชื่อเป็น กรมธรรมาธิบดี มีพระยาธรรมาศรียวงค์อัครมหาอูถมบรมวงษาธิบดีหรือพระยาธรรมาธิบดีเป็นเสนาบดี ทำหน้าที่ดูแลงานในพระราชสำนัก งานธุรการ ตัดสินคดีความ และแต่งตั้งยกกระบัตรไปดูแลหัวเมืองต่าง ๆ
- กรมคลัง เปลี่ยนชื่อเป็น กรมโกษาธิบดี มีพระยาศรีธรรมราชเดชาชาติอำมาตยานุชาติพิพัตร์ตนราชโกษาธิบดี หรือเรียกสั้นว่า พระยาโกษาธิบดี เป็นเสนาบดี ทำหน้าที่เกี่ยวกับพระราช

ทรัพยากรการค้ากับต่างประเทศ บัญชีวัสดุและอาวุธของราชการ พระคลังหลวง การรับรองทูตต่างประเทศ และการตัดสินคดีความของคนต่างชาติ

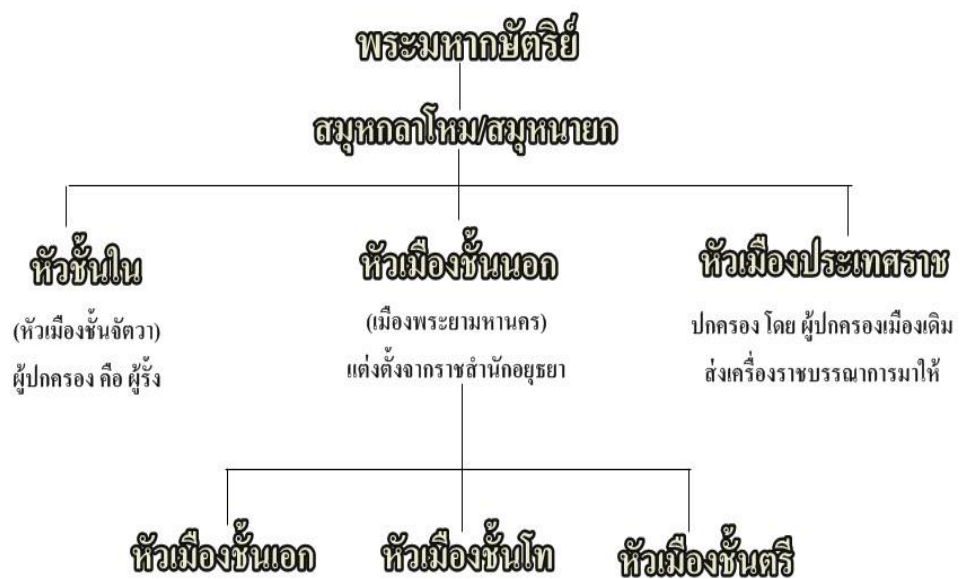
- **กรมนา** เปลี่ยนชื่อเป็น **กรมเกษตราธิบดี** มีพระยาพลเทพราชเสนาบดีเป็นเสนาบดีทำหน้าที่ตรวจตราและส่งเสริมการทำนา เก็บข้าวไว้เป็นเสบียงยามสงคราม ตัดสินคดีความเกี่ยวกับที่นา ออกกรรมสิทธิ์ที่นาแก่ราษฎร

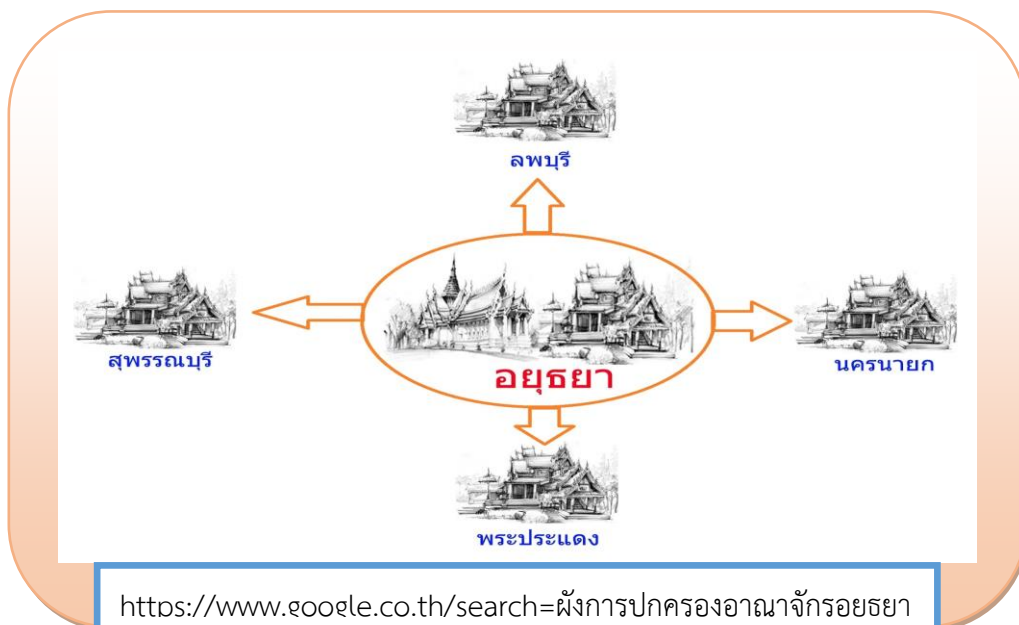
ผังการปกครองอาณาจักรอยุธยา

<https://www.google.co.th/search=ผังการปกครองอาณาจักรอยุธยา>

การเมืองการปกครองสมัยอยุธยา

ใช้คิวอาร์โค้ดในไลน์
โทรศัพท์มือถืออ่านข้อมูลครับ

การเมืองการปกครองสมัยอยุธยา

<https://www.google.co.th/search=ผังการปกครองอาณาจักรอยุธยา>

ใช้คิวอาร์โค้ดในไลน์
โทรศัพท์มือถืออ่านข้อมูลครับ

รายนามพระมหากษัตริย์ที่สำคัญในสมัยอยุธยา

<https://www.google.co.th/search=ภาพพระเจ้าอู่ทอง>

นักเรียนทุกคนเข้าใจเรื่องการเมืองการปกครองของอาณาจักรอยุธยาเป็นอย่างดีแล้วนะครับ เราช่วยกันทำใบกิจกรรมกันเถอะครับ

พวกเราพร้อมแล้ว
ไปทำใบกิจกรรมกันเลย

ใบกิจกรรมที่ 1

เรื่อง การเมือง การปกครองสมัยอาณาจักรอยุธยา

กิจกรรมตอนที่ 1 ให้นักเรียนตอบคำถามเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง สมัยอยุธยา

1. อยุธยาปกครองโดยระบอบ

.....

2. พระมหากษัตริย์สมัยอยุธยามีฐานะเป็น.....ขณะที่สุโขทัยพระมหากษัตริย์มีฐานะเป็น

3. การปกครองส่วนกลางในรูปแบบจตุสดมภ์ ประกอบด้วย 4 หน่วยงานสำคัญดังนี้

เวียง มีหน้าที่

วัง มีหน้าที่

คลัง มีหน้าที่

นา มีหน้าที่

กิจกรรมตอนที่ 2 ให้นักเรียนวิเคราะห์สาเหตุการปฏิรูปการปกครองสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ

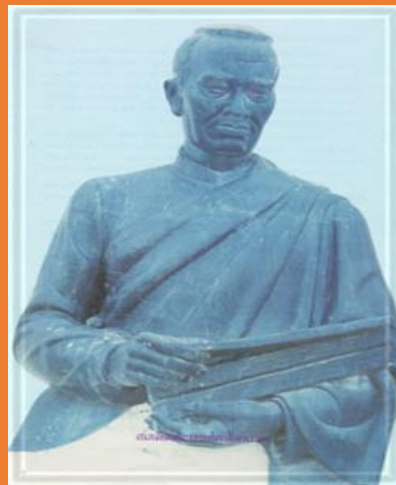
1. ย้ายศูนย์กลางการปกครองจากอยุธยาไปพิษณุโลก ซึ่งเป็นหัวเมืองเหนือ	เนื่องจาก	
2. ลดฐานะเมืองลูกหลวงเป็นเพียงหัวเมืองชั้นใน	เนื่องจาก	
3. แบ่งแยกหน้าที่ระหว่างฝ่ายทหารกับฝ่ายพลเรือนออกจากกัน	เนื่องจาก	

ชื่อ _____ นามสกุล _____ เลขที่ _____

ชั้น _____ โรงเรียน _____

เหนื่อยรียังคะ ถ้ายังไม่เหนื่อย
ก่อนทำใบกิจกรรมมีบุคคลสำคัญมาเล่าให้ฟัง
จะใช้คิวอาร์โค้ดไลน์ในโทรศัพท์อ่าน
และทำใบกิจกรรมที่ 2 ต่อไปเลยคะ

<https://www.google.co.th/search=ภาพพระบรมไตร>

ใบกิจกรรมที่ 2

ให้นักเรียนลำดับการครองราชย์ของพระมหากษัตริย์อยุธยาให้ถูกต้องและบอกว่าเป็น

อาณาจักรอยุธยามีพระมหากษัตริย์ปกครอง 33 พระองค์จาก 5 ราชวงศ์ด้วยกัน คือ ราชวงศ์อู่ทอง, ราชวงศ์สุพรรณภูมิ, ราชวงศ์สุโขทัย, ราชวงศ์ปราสาททอง, และราชวงศ์บ้านพลูหลวง โดยพระมหากษัตริย์แต่ละพระองค์มีพระปรีชาสามารถแตกต่างกันไป

ลำดับที่.....	สมเด็จพระรามาธิบดีราช	
ลำดับที่.....	สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ	
ลำดับที่.....	สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอู่ทอง	
ลำดับที่.....	สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1	
ลำดับที่.....	สมเด็จพระนเรศวรมหาราช	
ลำดับที่.....	สมเด็จพระนารายณ์มหาราช	
ลำดับที่.....	สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 1	
ลำดับที่.....	สมเด็จพระเจ้าทรงธรรม	
ลำดับที่.....	สมเด็จพระมหาจักรพรรดิ	
ลำดับที่.....	สมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 9	
ลำดับที่.....	สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2	

ชื่อ.....นามสกุล.....เลขที่.....

ชั้น.....โรงเรียน.....

ใบกิจกรรมที่ 3

เรื่อง การเมือง การปกครองสมัยอาณาจักรอยุธยา

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมคำในต่อไปนี้ให้ถูกต้องและสมบูรณ์

1. พระมหากษัตริย์ที่ทรงสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีของไทยคือใคร
.....
2. ครองราชย์ถึง 2 ครั้ง ครั้งแรก พ.ศ. 1912-1913 และครั้งที่ 2 พ.ศ. 1931-1938 ข้อความนี้กล่าวถึงพระมหากษัตริย์พระองค์ใด
.....
3. เจ้าสามพระยาหรือสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 2 เป็นพระโอรสของใคร
.....
4. สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถอยู่ในราชวงศ์ใด
.....
5. ไทยเสียกรุงศรีอยุธยาให้แก่พม่าครั้งที่ 1 เมื่อ พ.ศ. 2112 ตรงกับรัชสมัยของพระมหากษัตริย์พระองค์ใด
.....
6. พระมหากษัตริย์องค์ใดเป็นพระราชโอรสของสมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราชแห่งราชวงศ์สุโขทัยและทรงสถาปนาประกาศอิสรภาพจากพม่า
.....
7. สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงเป็นกษัตริย์ในราชวงศ์ใด
.....
8. ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์บ้านพลูหลวง คือใคร
.....
9. พระนามอีกอย่างหนึ่งของสมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 8 คืออะไร
.....
10. พระมหากษัตริย์องค์สุดท้ายแห่งราชวงศ์บ้านพลูหลวงและแห่งกรุงศรีอยุธยา คือใคร
.....

ใบกิจกรรมที่ 4

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้องและสมบูรณ์

1. กรุงศรีอยุธยาได้เสียเอกราชให้แก่พม่ากี่ครั้ง.....
2. ก่อนจะเสียกรุงศรีอยุธยาให้แก่พม่าใน พ.ศ. 2112 กรุงศรีอยุธยาถูกพม่าล้อมเมืองอยู่นานกี่เดือน.....
3. ไทยเสียกรุงศรีอยุธยาใน พ.ศ. 2112 ตรงกับสมัยของพระมหากษัตริย์พระองค์ใด.....
4. กษัตริย์พม่าที่ยกทัพมารุกรานกรุงศรีอยุธยา และยึดครองกรุงศรีอยุธยาได้ใน พ.ศ. 2112 คือใคร.....
5. กรุงศรีอยุธยาตกเป็นเมืองขึ้นของพม่าครั้งแรกเป็นเวลานานกี่ปี.....
6. พระมหากษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยาทรงกอบกู้เอกราชจากพม่าครั้งแรก คือใคร.....
7. สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงเป็นพระราชโอรสของใคร.....
8. ไทยสูญเสียเอกราชให้แก่พม่าครั้งที่ 2 เมื่อ พ.ศ. อะไร ตรงกับรัชสมัยใด.....
9. พระมหากษัตริย์องค์สุดท้ายของกรุงศรีอยุธยา คือใคร.....
10. ก่อนจะเสียกรุงศรีอยุธยาให้แก่พม่าใน พ.ศ. 2310 กรุงศรีอยุธยาถูกกองทหารพม่าล้อมไว้นานเท่าไร.....

ชื่อ _____ นามสกุล _____ เลขที่ _____
ชั้น _____ โรงเรียน _____

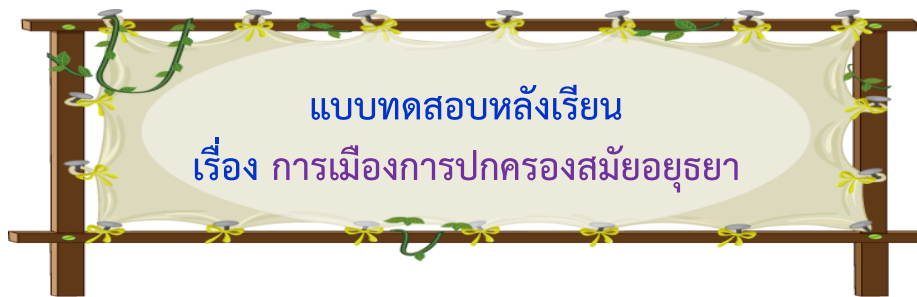

<https://www.google.co.th/search=ภาพพระนารายณ์>

บุคคลสำคัญในอาณาจักรอยุธยา

ใช้คิวอาร์โค้ดไลน์ในโทรศัพท์สแกน
อ่านครับ

คำชี้แจง : ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว แล้วทำเครื่องหมาย (X) ลงใน
กระดาษคำตอบ (10 คะแนน)

1. ข้อใดไม่ใช่ปัจจัยที่เอื้อต่อการสถาปนาอาณาจักรอยุธยา

- ก. ช่องว่างทางการเมือง
- ข. ความมั่นคงทางยุทธศาสตร์
- ค. ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่
- ง. การให้ความช่วยเหลือจากต่างชาติ

2. พระเจ้าอู่ทองมีความสำคัญต่อประวัติศาสตร์อย่างไร

- ก. กู้เอกราชจากพม่า
- ข. รวมสุโขทัยกับอยุธยาเข้าด้วยกัน
- ค. สถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี
- ง. ปกครองบ้านเมืองแบบพ่อปกครองลูก

3. ใครที่เสนอแนวคิดว่า พระเจ้าอู่ทองเป็นผู้ครองเมืองละโว้ หรือเมืองสุพรรณภูมิมาก่อน

- ก. ชีมิง เดอ ลาลูแบร์
- ข. นายตรี อมาตยกุล
- ค. หลวงประเสริฐอักษรนิติ์
- ง. สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ

4. ในสมัยอยุธยาตอนต้น กรมใดมีหน้าที่ดูแลรักษาพระราชทรัพย์ และผลประโยชน์ของอาณาจักร

- ก. กรมคลัง
- ข. กรมนา
- ค. กรมวัง
- ง. กรมเวียง

5. เมืองในข้อใดเป็นเมืองลูกหลวงในสมัยอยุธยาตอนต้น

- ก. ลพบุรี ปราจีนบุรี อยุธยา
- ข. ทวาย ตะนาวศรี สงขลา
- ค. พระประแดง ลพบุรี นครนายก
- ง. นครศรีธรรมราช เพชรบุรี สุพรรณบุรี

6. กฎหมายใดที่ลงโทษผู้ละเมิดพระราชโองการพระราชบัญญัติ

- ก. กฎมณเฑียรบาล พ.ศ. 2011
- ข. กฎหมายลักษณะอาญาหลวง (เพิ่มเติม)
- ค. กฎหมายลักษณะอาญาขบถศึก พ.ศ. 2000
- ง. พระไอยการตำแหน่งนาพลเรือน พ.ศ. 1988

7. "พระมหากษัตริย์ทรงเป็นศูนย์กลางอำนาจทางการเมือง" คำกล่าวนี้มีความหมายตรงกับข้อใดมากที่สุด

- ก. ทรงเป็นจอมทัพ
- ข. ทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดิน
- ค. ทรงเป็นประมุขของชาติ
- ง. ทรงควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน

8. กฎหมายฉบับใดที่จําแนกฐานะทางสังคมของชาวอยุธยาตั้งแต่ชนชั้นสูงสุดจนถึงต่ำสุด

- ก. กฎมณเฑียรบาล พ.ศ. 2011
- ข. กฎหมายลักษณะอาญาขบถศึก พ.ศ. 2000
- ค. พระไอยการตำแหน่งนาพลเรือน พ.ศ. 1998
- ง. พระไอยการตำแหน่งนาทหารหัวเมือง พ.ศ. 1998

9. พระมหากษัตริย์พระองค์สุดท้ายของกรุงศรีอยุธยาคือใคร

- ก. สมเด็จพระที่นั่งสุริยาศน์อมรินทร์
- ข. สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ
- ค. สมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราช
- ง. สมเด็จพระเพทราชา

10. อะไรเป็นปัจจัยที่เป็นสาเหตุแห่งความเสื่อมของอาณาจักรอยุธยา

- ก. ความเข้มแข็งของอาณาจักรพม่า
- ข. ความขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ
- ค. การแย่งชิงอำนาจของพวกขุนนางและเจ้านาย
- ง. ถูกทุกข้อ

เพื่อน ๆ เก่งกันทุกคนเลยคะ
ทุกคนคงได้คะแนนเต็ม 10 นะคะ

กระดาษคำตอบแบบทดสอบหลังเรียน
 เรื่อง การเมืองการปกครองสมัยอยุธยา

ชื่อ..... ชั้น ม.5/..... เลขที่.....

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

คะแนนเต็ม

10 คะแนน

ได้

.....

คะแนน

แบบทดสอบออนไลน์หลังเรียน

<https://www.google.co.th/search=ภาพถ่ายบางระจัน>

ใช้คิวอาร์โค้ดในไลน์โทรศัพท์
สแกนเข้าสอบออนไลน์ครับ

กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร. ตำราแบบธรรมเนียมในราชสำนักครั้ง
กรุงศรีอยุธยา กับพระวิจารณ์ของสมเด็จพระเจ้า กรมพระยาดำรงราชานุภาพ.

กรุงเทพฯ: หจก.จงเจริญการพิมพ์, 2539

คำให้การชาวกรุงเก่า คำให้การขุนหลวงหาวัด และพระราชพงศาวดารกรุงเก่าฉบับ
หลวงประเสริฐ. พระนคร: สำนักพิมพ์คลังวิทยา, 2502.

นามานุกรมชนบประเพณีไทย หมวดพระราชพิธีและรัฐพิธี. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, 2646
ปราณี วงษ์เทศ. ประเพณี 12 เดือนในประวัติศาสตร์สังคมวัฒนธรรมเพื่อความอยู่รอดของ
คน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน, 2548.

วินัย พงศ์ศรีเพียร. อโยธยาศรีรามเทพนครบวรทวารวดี เล่ม 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุม
สหกรณ์แห่งประเทศไทย จำกัด, 2559.

วินัย พงศ์ศรีเพียร. อโยธยาศรีรามเทพนครบวรทวารวดี เล่ม 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุม
สหกรณ์แห่งประเทศไทย จำกัด, 2559.

อุดม เขยกิจวงศ์ และคณะ. ประวัติศาสตร์ชาติไทย. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2550

Bloggang. วัดพระศรีสรรเพชญ์ พระนครศรีอยุธยา. สืบค้นเมื่อวันที่ 29 เมษายน 2561.

จาก <http://www.bloggang.com/>

tepe online. การสถาปนากรุงศรีอยุธยา. สืบค้นเมื่อวันที่ 29 เมษายน 2561.

จาก <http://www.digitalschool.club/digitalschool/social>

ภาคผนวก

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน
 เรื่อง การเมืองการปกครองสมัยอยุธยา

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1			×	
2				×
3		×		
4	×			
5			×	
6		×		
7				×
8			×	
9	×			
10				×

เรื่อง การเมืองการปกครองสมัยอยุธยา

กิจกรรมตอนที่ 1 ให้นักเรียนตอบคำถามเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง สมัยอยุธยา

1. อยุธยาปกครองโดยระบอบราชาธิปไตยหรือระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช
2. พระมหากษัตริย์สมัยอยุธยามีฐานะเป็น.....เจ้าชีวิตหรือสมมติเทพ...ขณะที่สุโขทัย
พระมหากษัตริย์มีฐานะเป็นธรรมราชา.....
3. การปกครองส่วนกลางในรูปแบบจตุสดมภ์ ประกอบด้วย 4 หน่วยงานสำคัญดังนี้
เวียง มีหน้าที่ รักษาความสงบภายในลงโทษผู้กระทำความผิดภายนอก
วัง มีหน้าที่ ดูแลราชสำนัก ตัดสินคดีความ
คลัง มีหน้าที่ ดูแลรายรับรายจ่าย รักษาพระราชทรัพย์ของอาณาจักร
นา มีหน้าที่ ดูแลไร่นา ออกสิทธิครองที่นาและเก็บข้าวขึ้นฉางหลวง

กิจกรรมตอนที่ 2 ให้นักเรียนวิเคราะห์สาเหตุการปฏิรูปการปกครองสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ

1. ย้ายศูนย์กลางการปกครองจากอยุธยาไปพิษณุโลก ซึ่งเป็นหัวเมืองเหนือ	เนื่องจาก	ทำให้สามารถปกครองหัวเมืองเหนือและเพื่อผนวกสุโขทัยกับอาณาจักรอยุธยาให้เป็นหนึ่งเดียวกัน
2. ลดฐานะเมืองลูกหลวงเป็นเพียงหัวเมืองชั้นใน	เนื่องจาก	ต้องการแก้ไขปัญหาการใช้เมืองลูกหลวงเป็นฐานอำนาจ
3. แบ่งแยกหน้าที่ระหว่างฝ่ายทหารกับฝ่ายพลเรือนออกจากกัน	เนื่องจาก	ป้องกันไม่ให้ขุนนางฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอำนาจมากเกินไป

เหนื่อยรียังคะ ถ้ายังไม่เหนื่อย
ดูเฉลยใบกิจกรรมที่ 2 ต่อไปเลยคะ

ให้นักเรียนลำดับการครองราชย์ของพระมหากษัตริย์อยุธยาให้ถูกต้องและบอกว่าเป็นพระมหากษัตริย์จากราชวงศ์ใด

ลำดับที่.....5..	สมเด็จพระรามาธิบดีราช	ราชวงศ์ อู่ทอง
ลำดับที่.....8.....	สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ	ราชวงศ์...สุพรรณภูมิ.....
ลำดับที่...32.....	สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอู่หมพร	ราชวงศ์...บ้านพลูหลวง.....
ลำดับที่....1.....	สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1	ราชวงศ์... อู่ทอง....
ลำดับที่...18.....	สมเด็จพระนเรศวรมหาราช	ราชวงศ์...สุโขทัย.....
ลำดับที่....27...	สมเด็จพระนารายณ์มหาราช	ราชวงศ์...ปราสาททอง
ลำดับที่.....3..	สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 1	ราชวงศ์...สุพรรณภูมิ.....
ลำดับที่...21...	สมเด็จพระเจ้าทรงธรรม	ราชวงศ์... สุโขทัย.....
ลำดับที่..15....	สมเด็จพระมหาจักรพรรดิ	ราชวงศ์... สุพรรณภูมิ....
ลำดับที่...30....	สมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 9	ราชวงศ์...บ้านพลูหลวง
ลำดับที่...10.....	สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2	ราชวงศ์...สุพรรณภูมิ....

เหนื่อยรึยังครับ ถ้ายังไม่เหนื่อย
ดูเฉลยใบกิจกรรมที่ 3 และ 4 ต่อไปเลยครับ

ใบกิจกรรมที่ 3

เรื่อง การเมือง การปกครองสมัยอาณาจักรอยุธยา

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนตารางและเติมคำในต่อไปนี้ให้ถูกต้องและสมบูรณ์

- 1.พระมหากษัตริย์ที่ทรงสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีของไทยคือใคร**สมเด็จพระเจ้าอู่ทอง...**
- 2.ครองราชย์ถึง 2 ครั้ง ครั้งแรก พ.ศ. 1912-1913 และครั้งที่ 2 พ.ศ. 1931-1938 ชื่อความนี้กล่าวถึงพระมหากษัตริย์พระองค์ใด

.....**สมเด็จพระรามาเมศวร.....**

3. เจ้าสามพระยาหรือสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 2 เป็นพระโอรสของใคร

.....**สมเด็จพระนครินทร์ทราธิราช.....**

4. สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถอยู่ในราชวงศ์ใด

.....**ราชวงศ์สุพรรณภูมิ.....**

5. ไทยเสียกรุงศรีอยุธยาให้แก่พม่าครั้งที่ 1 เมื่อ พ.ศ. 2112 ตรงกับรัชสมัยของพระมหากษัตริย์พระองค์ใด

.....**พระมหินทราธิราช.....**

6. พระมหากษัตริย์องค์ใดเป็นพระราชโอรสของสมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราชแห่งราชวงศ์สุโขทัยและทรงสถาปนาประกาศอิสรภาพจากพม่า

.....**สมเด็จพระนเรศวร.....**

7. สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงเป็นกษัตริย์ในราชวงศ์ใด

.....**ปราสาททอง.....**

8. ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์บ้านพลูหลวง คือใคร

.....**สมเด็จพระเพทราชา.....**

9. พระนามอีกอย่างหนึ่งของสมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 8 คืออะไร

.....**พระเจ้าเสือ.....**

10. พระมหากษัตริย์องค์สุดท้ายแห่งราชวงศ์บ้านพลูหลวงและแห่งกรุงศรีอยุธยา คือใคร

.....**สมเด็จพระเจ้าเอกทัศ.....**

ใบกิจกรรมที่ 4

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้องและสมบูรณ์(ทำลงในสมุดใช้สำหรับ

1. กรุงศรีอยุธยาได้เสียเอกราชให้แก่พม่ากี่ครั้ง.....**2 ครั้ง**.....
2. ก่อนจะเสียกรุงศรีอยุธยาให้แก่พม่าใน พ.ศ. 2112 กรุงศรีอยุธยาถูกพมาล้อมเมืองอยู่นานกี่เดือน.....**1 เดือน**.....
3. ไทยเสียกรุงศรีอยุธยาใน พ.ศ. 2112 ตรงกับสมัยของพระมหากษัตริย์พระองค์ใด
.พระมหินทราธิราช.....
4. กษัตริย์พม่าที่ยกทัพมารุกรานกรุงศรีอยุธยา และยึดครองกรุงศรีอยุธยาได้ใน พ.ศ. 2112 คือใคร.....**พระเจ้าบุเรงนอง**.....
5. กรุงศรีอยุธยาตกเป็นเมืองขึ้นของพม่าครั้งแรกเป็นเวลานานกี่ปี.....**15 ปี**.....
6. พระมหากษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยาทรงกอบกู้เอกราชจากพม่าครั้งแรก คือใคร
สมเด็จพระนเรศวร.....
7. สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงเป็นพระราชโอรสของใคร.....**พระมหาธรรมราชา**.....
8. ไทยสูญเสียเอกราชให้แก่พม่าครั้งที่ 2 เมื่อ พ.ศ. อะไร ตรงกับรัชสมัยใด
พ.ศ. 2310สมเด็จพระเจ้าเอกทัศ.....
9. พระมหากษัตริย์องค์สุดท้ายของกรุงศรีอยุธยาคือใคร.....
สมเด็จพระเจ้าเอกทัศ.....
10. ก่อนจะเสียกรุงศรีอยุธยาให้แก่พม่าใน พ.ศ. 2310 กรุงศรีอยุธยาถูกกองทหารพมाल้อมไว้นานเท่าไร.....**14 เดือน**.....

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน
 เรื่อง การเมืองการปกครองสมัยอยุธยา

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				×
2			×	
3		×		
4	×			
5			×	
6		×		
7				×
8			×	
9	×			
10				×